

Nr 34.

Av herr **Petersson, Emil**, om förhöjd pension åt förre överläraren i Ronneby landskommun *T. Lagergren*.

Efter framställning från skolrådet i Ronneby landskommun beslutade kyrkostämman därstädes den 28/10 1919 att tillförsäkra överläraren som sådan särskild tilläggs pension och träffade i detta syfte överenskommelse med statens pensionsanstalt, som bestämde pensionsunderlaget till 1 236 kr. och familjepensionsunderlaget till 247:20. För tryggande av denna förmån inbetalades till pensionsanstalten en engångsavgift å 14 250 kr., varav dåvarande överläraren erlade 4 396 kr. och huvudmannen 9 854 kr. Den årliga tilläggs pensionsavgiften fastställdes av pensionsanstalten till kr. 156:56, varav huvudmannen skulle betala kr. 82:40 och befattningshavaren kr. 74:16, vilka tilläggsavgifter alltsedan under c:a 20 år erlagts.

Överläraretjänsten är förenad med folkskolläraretjänst, men lönerna ha varit strängt skilda, varför löne- och pensionsregleringen för folkskollärare är en sak för sig och bör icke kopplas samman med lön och pension för överlärartjänsten. När församlingen gick i författning om särskild tilläggs pension för överläraren, förutsattes, att, hur än tiderna skiftade, tilläggs pensionen skulle obeskuren utgå till den anställde överläraren oberoende av, vad denne kunde komma att erhålla i pension som folkskollärare. I kungörelsen den 17 juni 1938 (nr 518) uteslöts emellertid bestämmelsen ur § 43 mom. 3 b av reglementet för statens pensionsanstalt om förhöjning av överlärarpension, utan att på något sätt deras rätt, som många år tillförne fått sig tillförsäkrad särskild tilläggs pension, säkerställdes.

När därför *Thure Lagergren*, vilken från den 20 augusti 1900 tjänstgjort som folkskollärare samt sedan den 1 juli 1921 tillika uppehållit befattningen som överlärare inom Ronneby landskommuns skoldistrikt, den 30 juni 1939 efter uppnådd pensionsålder avgick, kunde han enligt av pensionsanstalten meddelat beslut på grund av nämnda författningsändring icke erhålla den pension, om vilken församlingen träffat särskilt avtal.

Över detta pensionsanstaltens beslut anförde folkskolestyrelsen i Ronneby landskommun hos Kungl. Maj:t underdånigt besvär och hemställde, att utöver den Lagergren som folkskollärare tillkommande pensionen jämväl tilläggs pension kr. 1 236 i hans egenskap av överlärare måtte utbetalas. Häröver hava infordrade utlåtanden avgivits av statens pensionsanstalt, skolöverstyrelsen och statskontoret. Samtliga myndigheter ha givetvis varit bundna av bestämmelsen i 1938 års pensionsreglemente, men de två förstnämnda ha dock medgivit, att Lagergren genom de nya pensionsbestämmelserna kommit i ej oväsentligt sämre ställning i tjänstepensionshänseende

än tidigare. Särskilt positivt är skolöverstyrelsens uttalande, som här citeras: »I likhet med pensionsanstalten är överstyrelsen av den mening, att gällande pensionsreglemente för folkskollärare m. fl. icke torde medgiva rätt till några pensionsförmåner utöver dem, som i reglementet angivas. Den omständigheten, att intill den 1 januari 1938 för Lagergren erlagts högre pensionsavgifter än för annan folkskollärare, utgör emellertid enligt överstyrelsens uppfattning ett starkt skäl för att Lagergren icke borde till följd av 1938 års pensionsreglering vidkännas minskning i de pensionsförmåner, som tidigare voro honom tillförsäkrade. På grund av vad ovan anförts, har överstyrelsen visserligen funnit sig icke kunna tillstyrka bifall till de underdåniga besvärerna men vill ifrågasätta, huruvida icke med hänsyn till billighet och rättvisa åtgärder borde vidtagas för att möjliggöra, att Lagergren med bibehållande av det tjänstepensionsbelopp 3 444 kr., som genom överklagade beslutet tillerkänts honom i egenskap av ordinarie folkskollärare, må komma i åtnjutande jämväl av det pensionsbelopp 1 236 kr., varmed pensionsunderlaget för den av honom innehavda med överläraryrke förenade folkskollärartjänsten enligt pensionsanstaltens ovanberörda beslut den 29 juni 1920 blivit förhöjd.» Kungl. Maj:t tog icke steget fullt ut. Utslaget, givet i regeringsrätten den 15 november 1939, innebär, att pensionen skall utgå med 3 486 kr. + 450 kr. i pensionstillägg. Men av den pensionsökning kr. 1 194, som vid senaste pensionsreglering tillkom folkskollärare, får Lagergren endast en del. Någon ökad pensionsavgift erlades icke av dem, som omedelbart efter det nya pensionsreglementets tillkomst trädde i pension, medan i det här berörda fallet för överläraryrket i 20 år betalades 156:56 mera i pensionsavgift än för en folkskollärartjänst.

Sådant resultat hade församlingen näppeligen väntat av sin lofvärda åtgärd att nästan ensam bland landets skoldistrikt anordna tilläggspension åt sin överlärare att vid dennes inträdande i pensionsåldern utgöra kompensation för de gångna årens arbete och mödor i ett vidlyftigt skoldistrikt med stor lärarpersonal och skilda skolformer. Lagergren själv räknade den före hans tillträde reglerade tilläggspensionen som en värdefull förmån, vilken stimulerade honom att söka befattningen och även förmådde honom att stanna kvar i församlingen, fastän tjänsten som överlärare var ganska betungande. Att han väl fyllt sin uppgift och lyckats vinna skolstyrelsens förtroende och erkännande, visar den omständigheten, att skolstyrelsen gjort allt, vad kunnat göras, för att avtalet måtte fullföljas. Då detta hittills misslyckats, har från skolstyrelsen och andra håll önskan uttalats, att hänvändelse skulle göras till riksdagen för att om möjligt få dess medgivande till hela tilläggspensionens utbetalande. Av denna anledning har jag velat föra fram frågan för övervägande. Någon prejudicerande verkan av större betydelse kan ett lättande av förbudet knappast få, då enligt pensionsanstaltens uppgift endast ett motsvarande fall förekommer i Falu skoldistrikt beträffande en överläraryrkesbefattning därstädes, varifrån, så vitt känt är, icke

någon framstöt hörts av. Det hade nog varit skäligt, att de avtal av liknande art, som före 1938 träffats mellan skoldistrikt och pensionsanstalten, fått fullföljas.

Under hänvisning till de synpunkter, som här framhållits, hemställes,

att riksdagen måtte medgiva, att till f. överläraren Thure Lagergren i Ronneby landskommun utbetalas ytterligare pensionsförhöjning med 744 kr. pr år, räknat från den 1/7 1939.

Stockholm den 17 januari 1941.

Emil Petersson,
Karlskrona.
